

DEBAT

CONSULTEU MÉS ARTICLES A L'ARA.CAT

El joc polític exigeix visió estratègica

Escric evitant moralismes, eslògans i bonismes. No m'interessa salvar la meua ànima ni atiar positures *a priori*. Per això revelo ara mateix el meu supòsit inicial: una declaració política d'independència ràpida perjudica, d'entrada, l'independentisme. I a mitjà i llarg termini, ambdues parts, perquè incrementa el risc d'incertesa i impredictibilitat, per mor de l'escalada acció-reacció que se'n derivarà, i liquida les poques probabilitats que a hores d'ara té cap iniciativa de negociació mitjançant tercers, sigui diàleg, bons oficis, conciliació o mediació. Les alternatives impliquen tornar a l'essència: el problema és polític, no jurídic, i, per tant, a llarg termini guanya la millor estratègia, no els moviments tàctics més exitosos. Fins ara no hi ha hagut política des de Madrid; en el cas de les forces socials i polítiques independentistes, fa un temps que la gran política ha estat substituïda per arguments pretesament jurídics ("de la legalitat a la legalitat") i per la recerca de la legitimació externa *a posteriori*, mitjançant la previsible conducta inepta de l'altre ("com pitjor, millor"). Passem als raonaments.

Ara estem en una situació que la teoria de jocs defineix com un joc del gallina: cadascuna de les parts té motius per no cedir, tot esperant que l'altre contendent serà raonable i cedirà primer. La teoria comparada ens diu que en el joc del gallina mostrar racionalitat o, simplement, humanitat és una estratègia perdedora; per tant, les parts són presoneres de les seves posicions i no dels seus interessos. Això porta a la pitjor situació per a les dues parts a mitjà i llarg termini: un xoc devastador que, a la pràctica, pot canviar la situació en un dilema del presoner. Aquest joc es basa en el fet que dos actors poden no cooperar fins i tot si tal determini va en contra de l'interès estratègic d'ambdues parts, atès que els garantiria millors resultats. Per tant, tampoc en aquest cas la cooperació seria factible a curt i mitjà termini. Es liquida la possibilitat de negociar amb ajut de tercers.

Una declaració d'independència del Parlament només tindria valor polític, amb la caixa intervinguda i sense control

RAFAEL GRASA

PROFESSOR DE RELACIONS INTERNACIONALS DE LA UAB

real del territori, sense reconeixements internacionals immediats. A més, permetria recuperar el relat d'actuació inevitable a Madrid: activaria l'article 155 explícitament, amb la qual cosa s'intervindrien institucions polítiques i de seguretat i es convocarien eleccions autonòmiques. La reacció social de bona part de la pobla-

ció catalana, ben motivada i amatent, obriria un període d'incertesa, amb grans riscos, tot i el seu caràcter pacífic, atesa la poca capacitat estratègica i de contenció mostrada fins ara pel govern central. Al meu parer, és el pitjor escenari: un gallina, amb pitjors resultats inicials per a l'independentisme; i, a mig camí, un dilema del presoner amb resultats dolents per a ambdues parts que trenca ponts de comunicació i no permet copsar quins interessos compartits poden existir.

Ras i curt, un cop més l'immediatisme tacticista impediria parar atenció a la visió estratègica. Per al govern central, un escenari en què a llarg termini la fractura amb gran part de la societat catalana seria duradora i potser irreversible; per al Govern i les forces socials independentistes, reforçament de la feblesa estructural de legitimació social en la població urbana catalana (tot i les terribles condicions, en 9 de les 10 principals ciutats catalanes la mitjana de participació l'1 d'octubre va ser força menor a la general).

L'alternativa és intentar passar a un dilema del presoner iterat, en què la cooperació deriva d'un resultat d'equilibri. El joc es juga diverses vegades, repetidament, cosa que permet represàlies i aprenentatge i, a través dels incentius (la por al càstig controla la traïció), es pot aconseguir la cooperació. La pràctica va demostrar ja fa anys que la millor estratègia és el "tomaydaca" de Rapoport: no siguis mai el primer a no cooperar i, si l'altre no coopera, càstig immediat; i, quan torni a la cooperació, accepta sense recança ni rancúnia. L'estratègia va triomfar, tot i la seva senzillesa, perquè estava pensada per respondre a les eleccions, sempre incertes, dels altres jugadors.

I això és el que necessitem: no renunciar a res, llevat de la declaració política a curt termini, cosa que han demanat pràcticament tots els actors i analistes internacionals. Posa l'estratègia en el centre, té en compte les opcions de l'altre, permet desescalar i fer possible una negociació assistida en diverses fases. A més, permet guanyar relat: coo- perem un cop més. Mentrestant, cal posar en marxa les condicions per a la negociació. En parlaré més endavant.

PERE TORDERA

Necessitem no renunciar a res tret de la declaració política a curt termini. Això permetria desescalar i fer possible una negociació assistida en diverses fases